

VASÁRNAP 570

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ev. ref. lelkész.
TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:
minden vasárnap.
ELŐFIZETÉSI AR:
Egy évre 5 kor. Negyedévre 1:30 kor
Fél évre 2:50 kor. Egy szám ára 10 fill

Az Újév.

Dr. Bartók György

az erdélyi református egyházkerület néhai püspöke.

1845—1907. december 19.

ismét egy esztendő süllyed a semmiségbe. És mi egy új esztendőnek határvonalán, úgy állunk most a múlt és a jövő között, mint a vándor ismeretlen tájakon.

De hiszen így siet, így rohan át felettünk az idő mindig, miért van mégis, hogy feltartoztathatatlan rohamának érzése sokkal elevenebb most, mint egyébkor? Mintha egyszerre valamely nagy elviselhetetlen teher zúdulna keblünkre, melynek sulya alatt bátorságunk elvész, önbizalmunk elhagy! Bizonytalan előttünk a jövő mindig, de annak megoldatlan rejtélyei, soha nem csoportosulnak úgy körülöttünk, mint egy új esztendő napján. — E napon kérdések tolnak agyunkba: vajjon elkezdett munkánkat bevégezhetjük e; teljesülnek-e szép reményeink; eloszlanak-e fenyegető félelmeink? Hoz-e az újév vizsgáztatást bánatunkra; enyhületet sajtó sebeinkre? A hitetlen előtt a nagy talányok rejtélyek maradnak. De a hívő, ez emésztő bizonytalanságok között, e változások világában eszébe veszi, hogy a Jézus Krisztus tegnap és ma ugyanaz volt és mindörökké ugyanaz leszen!

És e gondolatra elveszett bizodalma ismét visszatér.

Minél inkább érezzük tehetetlenségünket e

napon, annál erősebb vággyal fordulunk ahoz, akitől segítséget várhatunk. annál nagyobb bizalommal helyezük sorsunkat annak kezébe, a ki tud is, akar is minket boldogítani. — Igen keresztényen olvasó, Jézusunk az, a kiből az erő és hatalom testvéri részvétellel egyesül. Jézus ugyanaz ma, a ki tegnap volt. A bűnösök megváltója, a betegek gyógyítója, szegények barátja. a gyermekek megáldója, mindnyájunk testvére! És ugyanaz lesz mindörökké. — Ezt az ő bátorító arcát láttatja ő velünk ma és mindörökké, ha rá emeljük tekintetünket.

Oh testvéreim, ha Krisztusba helyezett bizalom él bennünk, akkor rettegés nélkül nézzük az esztendő változásait; nyugodtan viseljük a sors csapásait, az emberek ítéletétől mindent bizalommal fellebbezünk Istenhez. Akkor félelem nélkül tekintünk még a halál szemébe is, mert tudjuk, hogy ő rajta is diadalmasok vagyunk a Jézus Krisztus által, kinek ereje megmarad örökre a halál hatalma felett.

Azért tartzuk meg, minden őrizésnek felette, ez új esztendőben is a mi hitünket, ragaszkodjunk szent egyházunkhoz, építsük házunkat Isten félelmében és az emberek szeretetében; akkor nem fogunk ingadozni és a kételyek által hajtani ide és tova, hanem vidáman és bátran várhatjuk a mi Istenünket, mert: ha élünk is, az Urnak élünk, ha meghalunk is, az Urnak halunk meg. Akár éljünk azért, akár meghalunk, az Úréi vagyunk.

Péchy Árpád,

ref. lelkész.

A III-ik Zsoltár.

Számláld meg Istenem,
A kik én ellenem,
Tusakodnak szüntelen.
Tanácsot tartanak
Hogy miképp ártsanak?
S sebet ütnek lelkemen.
Én igaz ügyemet,
Lelkemet, hitemet
Elveszettnek kiáltják,
Örömük olyan nagy:
Hogy te élsz, hogy te vagy,
Míntha már azt se látnák.

De te én Istenem
Paizsom vagy nekem;
Elfödözöd szívemet,
Bekötöd sebemet,

Éltemet, hitemet
Dicsőségre emeled.
Ha hozzád sóhajtok,
Fejedet lehajtod,
Megérted: mi bajom?
S könnyemet letörled,
Kedvedet előntöd
Szívemen és arczomon.

Ha az éj közelít
Nyoszolyám ez a hit
Én akkor se rettegek
Édes az álmam is;
Éjjel is, nappal is,
Isten őriz engemet
Ellenség, gyűlölő,
Hadd jöjjön mind elő
S hozzák el a világot
Segíteni ellenem:
Seregük mit nekem?
Én akkor is megállok!

Jövel hát Istenem,
Én erős fegyverem,
A gonoszt ne törd tovább
S ellened még ha lép:
Csufold meg példakép'
E kevélyek táborát.
Mert te, csak te vagy az,
A ki az igazat
Nem engedted bántani.
Ki a te sereged
Megtartod, szereted,
Es meg szoktad áldani.

Szabolcska Mihály.

Kálvin János joghallgató korában.

Smiles, az ismert angol író Buffon Györgyről, a híres természettudósról a többi között ezt mondja: „A munka életszükséglete volt, élete öröme, varázsát a tanulmányozás alkotta.“ Hasonlót mondanak Lessingről. De ebben sem ama természettudósnak, sem e költőnek olyan jellemzése nem foglaltatik, mely őket a többi nagy emberektől megkülönböztetné, sőt ellenkezőleg, a munkaszeretet közös tulajdonsága a nagy-ratermett férfiaknak. Mindazokat, a kik bármely téren becsesi, maradandót alkottak, a kik az emberi előhaladásnak valahol utját egyengették, örömmel hangolta a tudás, még maga az ismeretért való küzdelem is gyönyört okozott nekik. Nem kivétel e tekintetben Kálvin János sem; annak a küldetésnek, a melyet a gondviseléstől nyert, roppant munkával, önmegtartóval tudott csak megfelelni. Műveinek, leveleinek roppant tömege éppen úgy szól munkaerejéről, mint munkakedvéréről. Erdekesek és figyelműnk méltán magukra vonják a reformátor azon életévei, a melyekben mint az orleans-i, majd pedig a bourges-i főiskola hallgatója jogi ismereteket szerzett.

A orleansi főiskolát minden évben nagy számmal keresték föl azok, a kik alapos ismereteket óhajtottak szerezni a jog terén, mert 1312-től fogva egészen a nagy forradalomig — mely e tanintézetet megszüntette — az orleansi főiskola volt Franciaország első jogi tanintézete. Idők folyamán az ország legkiválóbb tudósai tanítottak benne, a kormány pedig semmit sem

mulasztott el, a mitezen intézmény jó hire érdekében megtehetett. Miután az ifju Kálván atyjának tanácsára a jogi pályára szánta magát, a mai értelemben vett középiskolának befejezése után az 1528-ik év októberében utban volt Orleans felé. A 19 éves, nyulánk természetű, hallgató fiatal ember a kollegiumi egyhangu élet után szinte újjászületett a szokatlan légkörben, nemes becsvágyó, életkedve egyaránt munkára lelkesítette. Ismeretes a példának nagy ereje, mely Tompa szerint az aluszékonyakat is munkára serkenti. Kálvin Jánosra is nagy hatása volt ennek, de lényeges különbség volt közöttük és az ifjak nagy része között: a mit ő egyszer kiválóan elismert, a miért lelkesült, azt nem igen felejté, sőt ama jeles tulajdonság lassan által vitte lelkébe. Annak idején a középiskolai tanulmányok elején volt pl. Kálvinnak egy Codier nevű tanára. A kis fiúnak feltűnt a tanító helyes modora, fellépése, feltűnt az élénk szellemű gyermeknek különösen az, hogy e tanító szebben, tisztábban beszél akár a latin, akár a francia nyelvet. A kis deák nem maradt ennek a példának a megcsodálásánál, hanem első pillanattól kezdve egész életén át arra törekedett, hogy példányképét megközelítse. Ez nemcsak afféle odavetett állítás. Az a lelkesedés, mely a serdületlen ifjuban a példa nyomán felédredt, végig kísérte őt az életén. Ime Kálvin János idők folyamán nagy hittudós, világhírű ember lett és az egyszerű tanítóról több mint negyedszázad múlva sem felejtkezett meg. Egy ekkoriban megjelent munkáját régi tanárának ajánlotta. „Tanuságot akarok tenni, így szól a többi között, az utókor előtt. Ha az utókor valamikor hasznát venné irataimnak, tudja meg, hogy részben te vagy az, a kinek azokat köszönheti.“ Az a hatalmas írói tehetség, mely Kálvin reformátori pályájának hatalmas fegyvere volt, részben Cordier példájának nyomán fejlődött.

Kálvin jogi pályáján is találkozott egy tanárral, a kinek tudományos ismeretei őt munkásságra ösztönözték. Estvil Péter a francia magánjog tanára vonta akkor az orleansi egyetemen a közfigyelmet magára, általában elismeréssel, sőt csodálattal beszéltek nagy tudásról s úgy az ifju Kálvinnak, mint általában az összes hallgatóságnak az volt fölöle a véleménye, hogy nemcsak alaposan képzett ember volt, hanem azt, a mit tudott, világosan és érthető formában elő tudta adni.

Az ifju Kálvinra Estvil Péternek nagyobb hatása volt, mint társaira, mert mihelyt a tudós tanár egyéni kiválóságát felismerte, erős elhatározással munkához fogott. Két egyéni tulajdonsága vonja magára a figyelmet: emlékező tehetségének ereje és vasszorgalma. Az előbbiről Béza Tódor fel is jegyez egyet-mást. Későbbi éveiben megtörtént akárhányszor, hogy diktálás közben ügyes-bajos dolgokkal megzavarták. Kálvin órák múlva is ott folytatta a munkát, a hol elhagyta. Hét nyolc évvel azelőtti dolgokra, végzésekre tisztán emlékezett. Béza a többi között kiemeli azt is, hogy a kit egyszer meglátott, azt sok év múlva is felismerte. Szorgalmát kiemelik még azok az életirók is, a kik bizonyos szűkkörű felekezeti szemponttól eltérni nem tudnak.

Kálvin joghallgató korában minden idejét a tanulásra fordította; még étkezését is úgy szokta meg, hogy minél nagyobb szorgalmat fejthessen ki. E célból igen mérsékeltesen, mint Béza mondja „admodum frugaliter“ táplálkozott. Igen korán kelt s a késő éjjeli órákig dolgozott, reggel pedig, miután fölébredt,

addig maradt ágyában. még emlékezetében az előbbi napon végzett anyagot föl nem ujtotta.

Voltaire-ről azt mondják, hogy munkája közben pihenés végett rövid időre más témával foglalkozott. Ezt a váltógazdálkodást Kálvin is alkalmazta már joghallgató korában. A fősulyt a jogra fordította, mihez képest az előadásokat meghallgatta, de csak azok befejezése után kezdődött az igazi munka: az előadottak pontos számbavétele, föjegyzése. Az életirók megjegyzik, hogy Kálvin jegyzetei világosak, sőt sokszor világosabbak voltak, mint az előadós maga, nyelvvezetük pedig ritka szép. Az efféle föjegyzések, földolgozások nem csekély kitaratást igényelnek, halasztást nem tőrnek, mert melegiben kell azokat papírra vetni, már csak azért is, mert rövid idő alatt az anyag fölhalmozódik. E munkálatok rendszeren a késő éjjeli órákig elhúzódtak, a midőn az ifju jogász pihentetőnek elővette a bibliát. Erezte ő ama hatalmas, megnyugtató erőt, mely annak soraiból kiárad, ünnepies, magasztos légkörbe vezette az írás a merengő ifjut, az egyszerű, mély jelentésű szavak olyan összhangban voltak az éjnek csendjével. Bensőségesek és áldásosak voltak ezen órák, hatásuk Kálvin egész életén meglátszik. Rövid idő mulik el aránylag, midőn Kálvin mint a szentírás magyarázója föllép, meglepő jártasságot tanusít, de a mi ennél is meglepőbb: a prófétákra és az apostolokra emlékeztető, meggyőződésből fakadó lelkesedéssel hirdeti az igét és ettől fogva utolsó napjáig nem tér el hajszálnyira sem a kijelölt utról. Mennyiben van része mindezekben ama csendes óráknak, melyeket az ifju írásba elmerülve töltött, ki tudná megmondani?

Kálvin rövid idő alatt magára vonta orleansi ismerőseinek de különösen tanárainak figyelmét. Egyik életirója Stähelin azt mondja, hogy valahányszor egyik-másik tanára akadályozva volt hevenyében ő tartott társainak előadást valamely vitás kérdéssről. Emlegetni szokták, (pl. Révész Imre közismert művében), hogy az egykoru VIII Henrik angol királynak híres valóperében a többiek között Kálvint is felszólították véleménymondásra. E tekintetben azonban a nélkül, hogy e dolgot el akarnók itt dönteni, kénytelenek vagyunk két körülményt figyelembe venni; erről a különben igen fontos dologról az életrajzírók nagyrészt hallgatnak, másodsor, a hol szó van is róla érvekkel támogatva nincsen.

Kálvin János a következő évet a bourgeois főiskolában töltötte; e tanintézet nem dicsekedett oly nagy multtal, mint az orleansi, de maga a város, Bourges, Franciaországnak talán legrégebb városa, már Caesar nagyobb várost talált itt (Avaricum). Idők folyamán Bourgest az a szerencse érte, hogy a Bourbon ház egyik sarja falai között látott napvilágot, a ki később XI. Lajos név alatt erős kézzel igazgatta az országot. E király — Mátyás királyunk kortársa — mindig kegyelettel gondolt szülővárosára, a minek a többi között azzal is adott kifejezést, hogy annak egyetemet adott (1463). Abban az időben, midőn Kálvin a joggal foglalkozott, a szóban lévő főiskolát Margit királyi hercegnő istápolta, jeles tanárokról gondoskodott; ő állította be az ottani egyik tanszékre Alciati András, az akkortájt hirneves olasz eredetű jogtudóst (sz. 1492). E híres jogász abban az időben már félig-meddig francia volt, mert már előbb Avignonban működött, de azért szülőföldjét, a szép Itáliát

nem tudta elfelejteni. Vissza is ment s előbb Páviá-neki. Az ifju jogászt atyjának betegségén kívül nagyon lesujtotta atyjának a káptalannal régóta huzódó, elkeseredett pere; messzire vezetne s tárgyunktól el-
térítene e pernek tüzetesebb ismertetése, azonban itt reá kellett mutatnunk, mint olyan tényezőre, mely Kálvin lelkét ott a beteg ágya mellett nagyon is foglalkoztathatta. A betegség súlyosbodott, néhány nap mulva János egy barátjának ezt írta: „Életéhez semmi reményem nincs, halála bizonyos.” A mitől félt bekövetkezett: Kálvin Gellért, 1531. május 26-án elhunyt.

Kálvin Jánost Alciati András hírneve hozta Orleansból Bourgesba; nem maga jött át, sokan eljöttek, a többi között Kálvin egyik barátja Dániel is eljött Kálvin rábeszélésére.

Kálvin csalatkozott Alciatiban épen úgy, mint a többiek. Talán nagyon is sokat vártak a professzortól. Mi a dolog magyarázata? Alciati jól és gondosan írt, de igen rosszul adott elő. Kiadott munkáiban temérdek jogi, történelmi ismereteit classikus nyelven helyesen csoportosította a megvilágítandó tárgy körül, de ha szóbeli előadásra került a sor: semmi eszméletöt és élvezhetőt adni nem tudott. A főszempontot hirtelen szem elől téveszté és aránytalanul csekély jelentőségű részletekbe tévedt. Ehhez járult még, hogy nagyon köznapi nyelven, (a klasszikus nyelvezetet akkor nagyon sokba vették) akadozva adott elő. Az ifjak boszankodva vették észre, hogy a „lehetetlen” módszer miatt nem tanulhatnak semmit. Az a különös dolog történt, hogy a hallgatók emlékiratban tárták fel a professzor előtt hibáit, kérve őt, hogy javítson előadásán. Alciati lehetett nagy tudós, de egyébként köznapi ember volt, a memorandumot néhány hengegő ifju művének nyilatkozatván, arra semmit sem adott.

A bourgesi tartózkodás egyébként Kálvin életmódján mitsem változtatott: eivonultan a munkának élt, önképzésén fáradozott. Logikusan gondolkozó elméje gyönyörködött a jogi elméletekben, fejtegetésekben, de az ügyvédi praxisra, melyben az akkori időben is sok volt a rabulisztika — idegenkedve gondolt. Tanult, mert a tudományt szerette, ha pedig el el fáradt, üdülést a szentírásban keresett.

Kálvin Jánosról — a mint az igen természetes — sokan írtak. Semmi csodálatos nincs abban sem, hogy emez iratokban itt ott sok az elfogultság, azok, a kik a reformátorok munkásságát tárgyilagosan szemlélni nem tudták, megragadtak minden alkalmat, hogy Kálvint kedvezőtlen színben mutassák be s nem igen kimélték Kálvin ifjuságát sem. Nos, mi láttuk, hogy a nagyra termelt ifju a magányt szereti, a hol elméje háborítatlanul fűzi összehasonlításait, de hiszen az élet azt mutatja, hogy a kik a létben kötelességet látnak, a kik ehhez képest napjaikat célirányos tettekben töltik — azok komolyabbak is. Kálvin e tekintetben ifju korában már kissé messzire ment; ő maga mondja magáról: „Természetemnél fogva kissé szögletes („Natura subrusticus”) lévén, a visszavonultságot szerettem. Ennyi igaz, ennyi érthető. Messzire vinne, ha csak kissé is átakarnók tekinteni, hogy mit csinált ebből egyik-másik író. Egyikök pl. így mutatja be az ifju jogászt: „Olyan mint az éjjeli madár, mely csak napnyugta után jön ki odujából s akkor is azért, hogy templomban a mécsét kioltsa.” Az efféle fantasztikus hasonlat persze a maga baglyával és templomával egyetemben igen jellemző az íróra.

A bourgesi napokat egyszerre csak megszakították a Noyonból érkező aggasztó hírek: Kálvin édesatyja nagyon megbetegedett. Édes anyját reformátorunk igen korán 7—8 éves korában elvesztette s most a riasztó hirre sietve ment haza Noyonba, a hol atyját súlyos helyzetben találta. János volt az öreg Kálvin kedvenc fia annyival is inkább, mert idősebb fia, mint afféle nagyon elégedetlen, letört ember, (lelkész volt Noyon-ban) ugyis csak gondot okozott

A ravatal előtt Jánosnak és bátyjának Károlynak első sorban azzal kellett tisztába jönnie, hogy mi lesz a temetéssel? Idők folyamán ugyanis a noyoni káptalan és Kálvin Gellért között az ellentétek annyira megnövekedtek, hogy a káptalan az öreg ügyvédet kiközösítette. Némi tanácskozás után a két testvér, abban állapodott meg, hogy Károly lehetőleg hozza rendbe az ügyet, hogy a temetés annak rendje-módja szerint megtartható legyen. Károly el is ment, János pedig ott maradt magára hagyatva. Minő gondolatok foglalkoztathatták ott abban a szobában, a hol minden a multra emlékeztette, de a hol föltétlenül jövőjére kellett gondolnia. Anyagilag a család igen gyengén állott, itt volt az ideje annak, hogy egyházi stipendiumáról lemondjon, az ügyvédi pálya iránt pedig, mely kenyeret adott volna, semmi kedvet nem érezett.

A temetés után a gondok megmaradtak. Károlynak a káptalannal történi megegyezése értelmében a régi családi háznak eladására kellett gondolni, de a mi még nagyobb gondot okozott Jánosnak, ott volt a pályaválasztás, vagyis inkább a pályaváltoztatás kérdése. Két út állott előtte: vagy végleg a jogi pályára lépve ügyvédséggel foglalkozik, vagy arra az utra tér, a holemberi számítás szerint csak nélkülözés és sanyaruság várt reá. Miféle út lehet ez? Hogy ezt megértsük vissza kell gondolnunk amaz órákra, melyeket Kálvin a szentírásba merülve töltött volt. A magas, megszentelt békének emléke meg-meg újult János lelkében. Hátha még mélyebben hatolna be annak szellemébe. A párizsi Collège de France-ban akkoriban két tudós: Danés Péter és Vatable adta elő a zsidó és illetőleg a görög nyelvet. Mily fönséges dolog lehet az Írást eredetiben tanulmányozni. Kálvin lelke erős megpróbáltatásnak, benső tusának volt kitéve; választania kellett a kenyér, a jól jövedelmező ügyvédség s lelki vágya között. Mit fog választani?

Kálvin János utját Párisnak vette, hogy ama két professzor tanítványai közé állhasson. Mit mond maga Kálvin ezen pályaváltoztatásról? „Jogot tanultam, melyre nagy szorgalmat fordítottam, de az Isten az ő titkos rendeletével másfelé fordította életemnek utját, mert miután némileg megismertem az igazi kegyességet, oly erővel fogott el a vágy, hogy gondolataimban akkor is azzal foglalkoztam, mikor még más tanulmányok tartottak lekötve.”

Pruzsinszki Pál.

Vasárnap délután a kolozsvári vakok-Intézetében.

Nem láthatni a természet ezer csodáját, nem ismerni az édes anya arcát, az apa jóságos szemének biztató pillantását, a testvér, a barát szerető mosolyát; hanem napról-napra örökös sötétségben tapogatni végig

az élet küzdelmes utain, sokszor nemcsak a vaksággal, hanem más romboló testi kórral is küzdve: képzelhetünk-e ennél nagyobb megpróbáltatást!?

S lám azok a szegény kis fiuk mégis mily vidáman sorakoznak az intézet udvarán s haladnak fel — a felügyelő tanító halk, intő szavát követve — az elfogadó terembe, hol már várja őket, a vasárnap délután korai óráit felhasználva, egyik legönfeláldozóbb barátjuk, lelki vigasztalójuk, ki szívéhez szóló szavaival, jószágos modorával, bátorító tanításaival fényt, derűt varázsol a kis terembe. Olyan fényt, mely beragyogja a vak növendékek lelki világát, olyan napsugaras derűt, mely bearanyozza szívük legelrejtettebb zúgát is, jóleső, meglegedett érzést hagyva hátra, mely segítségükre van létük küzdelmeiben.

Kenessey Ida az, ki mély, vallásos lelkével megérezte, mire van e szerencsétlen gyermekeknek legnagyobb szükségük; ő az, ki felkeresi őket vasárnaponként és valláskülönbség nélkül erkölcsi tanításban részesíti mindnyájukat; Isten igéjével megvigasztalja a talán zúgolódókat, bátorítja a csüggedőket, felvidámitja a szomorkodókat.

Már többször voltam tanuja ennek a vasárnap délutáni vallásos oktatásnak s mindannyiszor a meghatottság könnyei homályosították el szememet midőn fálhangzottak a növendékek ajkán azok a szép vallásos énekek, melyeket kedves mesterük a Hozsánna című énekeskönyvből tanított be nekik harmonium vagy hegedű kíséréte mellett, vagy egyszerű előéneklés után. Aztán rövid ima következik, melyet a gyermekek utána-mondanak s mely előkészíti őket az ő ártatlan lelkükhöz szóló beszédre. Utóbbiban igazi keresztyéni hangon magyarázza fenkölt lelkű barátjunkt a Szentírás egy-egy szép részletét, vagy feltünteti az imádkozás szükségességét és példákkal élénkitve beszél a gyermekek értelmi tehetségéhez mérten az ima felemelő, megszentelő hatásáról.

Az Advent első vasárnapján előkészítette kis pártfogoltjait a Megváltó eljövételére, kérve, hogy nyissák meg szívüket az oda bebocsájtást kérő Jézus ellőtt, engedjék át egész lényüket annak, ki szereti a gyermekeket, s ki szívesen jön el hozzájuk isteni békességet hozva magával.

Imával és énekléssel végzi tanítását melyet rendkívüli figyelemmel hallgatnak világtalan tanítványai, kik már többször kijelentették, hogy nagyon szeretik e csendes vasárnap délutánokat, melyekre örömmel gondolnak vissza később is, lelki kincs gyanánt őrizve a hallott igéket.

Lehet-e az Úr által megszentelt napot szebben, Istenhez méltóbban megünnepelni, mint a hogy Kenessey Ida teszi?!

Fangh Erzsébet.

Az egyházi vagyon eredete.*

Mivel a hazai kálvinista papitestületet közelebbi közleményünkben ismertetett dolgokért vagyon-elkobzással; valamint a meg nem levő felekezeti béke megzavarájának vádjával illették és illetik: úgy most, mint későbbi mondani valónk rendjén nem lesz érdektelen, ha egy kis visszpillantást teszünk ismertető kérdéseink történeti fejlődésére. Hadd tűnjék ki, miszerint azok nem új dolgok s nem is kizárólag magyarországi találmányok.

Az egyházi vagyon eredete visszanyulik a keresztyén egyház legrégebbi multjába, a 4. század elejére. Már Nagy Konstantinus császár birodalma zavaros helyzetében, hogy a rohamosan növekedő ketesztyénséget érdekeinek megnyerje, nagy kedvezményekben és előnyökben részesítette. Ez abban nyilvánult, hogy az egyház fentartásáról gazdag alapítványok és ajándékok által gondoskodott; reá ruházva sok pogány templomot és birtokot, valamint törvényes örökösök nem léteben a vértanuk lefoglalt javát is. Rengeteg vagyon volt ez, melylyel kezdetét vette csakhamar az egyház anyagiassá átvedlése és a melylyel felszívódott testébe a gazdagodás mérge. Hiszen a mikor Nagy Konstantinus engedélyt adott arra, hogy az egyház elfogadhasson bárminemű örökséget, a kizsákmányolásra olyan tág teret nyújtó jogot adott annak, hogy a 4. század folyamán birodalma némely tartománya földbirtokának tized része a papság kezébe került. Oly nagy volt a vagyonhajhászat és a kapzsiság s ezek nyomában a romlottság, hogy már 370-ben I. Valentinianusz császár törvénnyel vetett gátat a veszedelmes örökség vadászó áromlat elé.

Természetesen a frank-római császárság kialakulása alkalmából hasonló jelenséggel találkozunk a frank-római kathólikus egyházban. E császárság óriási léptekkel terjeszkedett. A legyőzött népek zavarogtak. Az egyeduralomra törekvő uralkodóknak pedig béke kellett. Segítettek ennek megteremtésében a püspökök és papság. Tehát le kellett őket kenyerezni. Mivel?! . . . Vagyonnal: nagy birkok átengedésével és átruházásával. Hübérbirtok formájában történt ez; a hübér jellegű birtok minden jogával. Az uralmi érdek kívánta: e balgatag eljárást követték a szabad földbirtokosok is, minek következtében itt is csakhamar előállt a fentebb említett helyzet, hogy t. i. sok állami birtok tizede jutott az egyháziak kezébe.

Az ajándékozás és hagyományozás még csak hagyján; a vásárlás és a főleg a keresztes hadjáratok idején az elzalogosítás is csak megjár. Hanem csunya valami az, a mikor ez egyház a birtokszerzés ama meg nem engedhető s egyáltalában nem menthető útjára lépett, miszerint nem riadt vissza az okmányhamisítástól s a fura szerződések megkötésétől sem

* *Jegyzet.* Lásd a Vasárnap 1907. évfolyam 50. sz.

No, meg az erőszakról sem! Ez utóbbi jellemzése gyanánt csak azt említem meg, hogy 1604. telén a katolikus egyház részére egy császári zsoldos Kassa város húsz faluját foglalta le.

No, de ha már haza jöttünk. szálljunk hazulról.

Vagyoni tekintetben a magyarországi kath. egyház már alakulása idején fölötte kedvező helyzetbe jött. Szent István király alaposan belemarkolt az általam javakba, a mikor az esztergomi, győri, vespémi, pécsi, kalocsai, váci, egri, nagyvárad, erdélyi és csanádi érseki, illetve püspöki székeket; továbbá a szentmártonhegyi, pécsvárad, zalavári, bakonybeli és zborhegyi apátságokat és zárdákat oly tulon tul gazdag alapítványokkal látta el. Ezek nagyságáról fogalmat is alig tudunk alkotni egyhamar. Csak úgy mellékesen említem meg, hogy a pécsvárad kolostor egységében csekély 41 falut kapott, melyekben 1107 család lakott, kik a kolostor számára lóval és szekérral dolgoztak; szállót műveltek, szántottak, vetettek, halásztak, nyájukat őriztek; voltak mesteremberek: kovácskádár, ács, sütő, szakács, fazakas, tímár, ötvös, kerégyártó, még bányászok is, kik a Mecsekhegy gyomrában aknázták a vasat a barátoknak. Belső szolgálatot is ezek végeztek. Egyik harangozott, mások pincér-féle kiszolgálást végeztek, ismét mások a fürdésnél segédkeztek, kevesen beteget ápoltak. Szent István példáját követték közelebbi utódai egészen I. Lajos királyunkig. Vele indul meg az a józanabb irány, mely a vagyonszerzési jog korlátlan szabadságát a fekvő jökre nézve korlátozni igyekszik. Ő a midőn II. Endre arany bulláját megerősíti, megerősítő oklevelében eltörli a gyermektelen birtokosok azon szabadságát, mely szerint fekvő jószágukat eklezsiáknak hagyományozhassák.

Ulászló még tovább megy, a mennyiben kimondja, hogy világi, nemesi, fekvő jókat még a király sem adományozhat s az egyház ilyent nem szereshet se zálog, se vásárlás útján. Ugyancsak ő semmiseknek nyilvánítja mindazon kötteleveleket, melyeket bárki egyházi személyekkel főleg a királyra szállandó javak felett kötött, vagy ezután köt. Az erdélyi törvényeink épen ilyen szellemben korlátozzák a vagyonszerzést az ingatlanokat illetőleg.

Dacára e korlátozó intézkedéseknek, 1848. előtt az ország összes földbirtokának egyharmad része katolikus egyházi birtok volt. Ma is csak ingatlanban 1.803,931 katasztrális holdja van; mihez véve a külföldi szerzetek magyarhoni birtokait, a papi kezelés alatt álló birtokok felszereléseit, követeléseit: a hozzávetőleges érték is meghaladja az ezer millió koronát.

És a hazai két protestáns egyház? . . . Nevetéses erről beszélni is a fenti szörnyűséges összeggel egyszerre.

A földesurak a gyülekezetek számára beltelek

adományozására köteleztettek. A közös birtokok rendezése rendjén kapunk bizonyos erdő és legelő-illetményt. Kaptak 170,000 korona államsegélyt: majd 400.000 koronát e címen. van lelkészi kongruánk; középiskoláinknak csip-csup adatik valami államsegély-féle, folyamatban volna újabban három millió korona. Talán még akad valami aprópénz féle. S ezzel vége. Következik egy nagy nyugvó pont. És még ezt is soknak tartják sokan. Holott csak morzsalék sőt morzsaléknak is kicsi.e.

Ennyit röviden az egyházi vagyon eredetéről. Közelebb lássuk annak rendeltetését.

Molnár Imre.

Isten igéje.

A keresztyén család boldogsága.

Alapige: Koloss. 3. 19—20. „Férfiak szeressétek a ti feleségeiteket. . . Ti magzatok engedelmesek legyetek a ti szüleiteknek mindenkiben, mert ez az Urnak kedves.”

Az igazi keresztyénségnek át kell hatni az életet. Mi reformátusok oly sokat hangoztatjuk, hogy Isten lélek, őt lélekben és igazságban kell imádni. Ha nem akarjuk a vallást rideg szertartássá, üres és tartalom nélküli ceremóniává tenni, akkor annak tanait az életben kell megvalósítanunk. A házasságot nálunk nem a lelkész szava teszi szentté, hanem a szeretet. A házasságok kötésének idejében vagyunk. Fontoljuk meg tehát azt, hogy *miben áll a keresztyén család boldogsága.*

1. „Férfiak szeressétek a ti feleségeiteket.” Így 'nti Pál apostol a kolosszébelieket. Semmi más nem pótolja a családi élet boldogságát. A férfit ez erősíti meg az élet küzdelmében. A világi dicsőség, öröm és élvezet mindig szomjasan hagyja a lelket. Igazi boldogságot s meglelégedést az istenfélő ember csak a családi életben találhat. Jó asszony, kedves gyermek valóságos Isten áldása. Az élet viharában megsebesülhet a férfi, otthon a szelid családi körben beheged minden seb, a mit a társadalom üt az ember szívében. De hogyan lehet ezt a boldogságot elérni? Ha beszéde s az ő lelke uralkodik a családban. — Jézus azt a békeességet a mit a világnak hozott, első sorban a családnak szánta. A krisztusi szeretet legmelegebb tüzhelyre a keresztyén családban találhat. Ezért mondja Pál apostol is: „Férfiak szeressétek a ti feleségeiteket.” A nő is tegye magát érdemessé igazi krisztusi alázatossággal e szeretetre. Gyakran lehet hallani keresztyén nők ajkáról is ilyen kifakadást: Miért legyenek alázatos, mért engedelmeskedjem én annak, a ki talán rosszabb, mint én? Mégis így kell tenni. Isten akarhatja ez. Krisztus rendeli ezt: *Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szívű vagyok.* Légy alázatos

szívü te is keresztyén nő. Ha saját akaratod ellentmond, ha előtted áll a férfi ridegen, sötét tekintettel, gondold meg, hogy mögötte egy szelid arc áll, a ki fején töviskoronát hordoz, int feléd: Légy te is alázatos szívü. Az ilyen nő méltó a férfi szeretetére. „*Férfiak, szeressétek a ti feleségeiteket.*” Elmúlt már az a pogánykor, amikor a nő a férfiunak rabszolgája, szeszélyeinek játékszere volt. Krisztus a szent emberbarát, a ki eltörül minden zsarnokságot itt e földön, ő az évezred óta szenvedő nőit is felszabadította s visszahelyezte emberi jogába.

A férfi mutassa meg az ő erejét az által, hogy a nőnek gyengeségeit el tudja viselni. Bizonyítsa be értelmi fölényét azzal, hogy okosan tudja vezetni, nevelni s kormányozni a gyengébbet. Az engedékenységgel nem gyengeség. sőt inkább azzal bizonyítja be a férfi erejét, ha a türelem, az alázatosság krisztusi érényét maga is gyakorolja a családban. Oh közeledtek mind a ketten férfi és nő a Krisztushoz a szenvedés órájában. Jegyezzétek meg jól, minél inkább közeledtek Istenhez, annál szorosabban kapcsolódtok egymáshoz is.

Csak ott van igazán áldás, szerencse s békeség, a hol Krisztus szavára hallgatnak. Csak az a család boldog, a melyet Isten lelke hat át. Emelkedjétek e hit szárnyán az Urhoz, kérjétek tőle mindennapi imában alázatosságot, bölcseséget s szelidséget, akkor igazán érezni fogjátok a családi boldogság örömeit.

II A családban gyermekek is vannak. Ezért terjed ki az apostol figyelme a kicsinyekre is mondván: „Ti magzatok engedelmesek legyetek a ti szüleiteknek mindenekben, mert ez az Urnak kedves.” A boldog keresztyén családi körnek lényeges alkatrészét képezik az engedelmes gyermekek Régiintés ez. Ezer éve hangoztatják a tanítók, nevelők és bölcsek. Sajnos, hogy mégis szükséges ezt az intést ma is felújítani: A gyermekek figyelmetlenségét érezzük ma is a családban, az iskolában, künn az utcán, a hol a leglármásabb tüntetéseket rendezik. Azt a könnyelműséget a mely a legőszintébb apai és anyai tanácsot hetykén veszi, sajnosan kell látnunk ma is az utcán vagy a házunkban, Sok bánatot és könnyet okoztak már léha gyermekek a szerető szülői szívnek. Pedig a jó gyermek még poraiban is tiszteli atyja emlékét, tanácsait feddő, intő beszédét. Mily magasztos példát hagyott hátra a 12 éves Jézus a szülők iránt való tiszteletre s engedelmessegre nézve. Kövessük annak példáját, a ki még a keresztfán haldokolva is gondoskodott elhagyott anyjáról.

De a keresztyéni szülőknek is szeretet kell tanúsítaniok a gyermekek iránt. A kegyetlen bánásmód a gyermekekkel szemben nem vezetett sohase jóra. Ha a gyermek reszket az apai szó hallatára és megijed az édes anyja láttára, akkor távol van még tőlünk a családi keresztyén szellem. Ne mutasson a szülő hi-

deg közönyösséget, fagyasztó semmibe — vevést gyermekei előtt. Ez a szeretet nélküli elhanyagolás hány gyermek szívét zárta el örökre, mert soha se kapott semmit az apjától s az anyjától, a mi a kis gyermeki lelket feleleveníthetné s a jóra buzdítaná. Ha az anya is visszataszítja, ugyan hová forduljon másfelé ezen a hideg, számitó. önző világon? Legyünk türelmesek velük is. Gondoljuk meg, hogy a mi mennyei atyánk is hosszútűrő velünk szemben, a ki ha dorgál bennünket, még akkor is szeret.

Ez szükséges a keresztyén családi élet boldogságának elérésére. Legyen és maradjon velünk az Úr az ő kegyelmével a mi otthonunkban is. Szentelje meg az Isten a mi családi életünket, kísérjen el minket az ő lelke a mi hajlékainkba, hogy mi is boldogok legyünk itt s az Örökkévaló hajlékaiban.

Király Béla.

Kegyesség útja.

Van-e Isten?

Egykor egy fejedelem uralkodott, egy nagy ki terjedésű birodalom felett. Hála bölcsességének és gondosságának uralma alatt, mindenek ékesen és jórenddel folytak. De alattvalóinak sohasem volt alkalmuk arra, hogy urukat személyesen is láthassák. Ezért az egyik tartományban, némely mindig bölcsködő emberek utján hire kezdett szállongani annak, hogy a nagy birodalomnak nincs is ura, a fejedelemről, uralkodóról szóló hírek csak oktan mesék, a melyeket a balga nép ámitására gondoltak ki. A valóság az, hogy ősidők óta bizonyos *alaptörvények* vannak életben, a melyek szerint folyik a kormányzat, helyesebben az alaptörvényekhez való alkalmazkodás folytán kormányozza minden magamagát. Természetes, hogy nagyon sok meggodolatlan ember akadt, aki ezt a fecsegést elhitte s mint a legnagyobb bölcseséget terjesztette tovább.

Midőn a mende-mondáról a fejedelem is hirt vett nem tudta, hogy bosszankodjék-e vagy inkább nevéssen az oktalankodásokon?

A Biblia is komoly intelemben részesíti az Isten tagadókat, midőn így szól: „Csak a balga mondja az ő szívében, hogy nincs Isten” (Zsolt. 14, 1.) és azokat a kik az Úr ellen vannak: „A ki lakozik az egekben neveti és megcsufolja”.

A világ Isten teremtése.

Egyszer egy hajótöröttet egy magános szigetbe sodort a hullámok árja. Sokszor bejárta a szigetet, keresztül-kasul kutatva annak minden zugát, de semmi nyomát sem találta annak, hogy ember élne ott, rajta

kivül. Egyik napon azonban a tengerpart fővényén egy órát talált. Első, örömteli gondolata az volt: „Tehát lakott még itt más ember is.” Mert azt igen természetesen nem gondolhatta, hogy az az óra önmagától jött volna létre s magától jutott volna az elhagyatottságba. Egy ilyen szerkezetű művészi gépezetű órát csak ember ügyessége készíthet. Az nem lesz magától. Hát ez igaz is!

De vajjon mit mondjunk ekkor a világ minden-ség reneteg gépezetéről, a mely oly egyöntetűségi jár a nagy és kis dolgokban egyaránt?

A vakeset, vagy a pusztá erők eredménye-e ennek működése? Sokan vannak a kik azt állítják s tetszelegnek az ilyen bölcsességgel. Elfeledek, hogy az ilyenek maguk mondanak magukról ítéletet, mert: „midőn bölcsenek mondották magukat bolondokká lettek.” (Róm. 1, 22.) Az egész világ minden benne levőkkel egy végetlen, de öntudatos és örökkévaló Lélek műve. Ez az Isten. Atyja, fentartója, gondviselője mindennek. Ezért csak imádkozva alázzuk meg magunkat előtte!

Egyháztársadalmi élet.

— **Egyházkerületünk értekezletének igazgató-választmányi ülése.** Egyházkerületünk értekezleti igazgató-választmánya e hó 3-án ülést tartott, a melynek határozatai — úgy hisszük — jelentős momentumát képezik egyházkerületünk keretében most folyó és még ezután tovább folytatandó egyháztársadalmi munkásságnak. A választmány határozatainak hivatalos közzétételét megelőzni egyáltalán nem óhajtjuk, de az érdeklődők megnyugtatására, a buzgó, munkás lelkek serkentésére szolgáljon már most tudásul, hogy az értekezlet munkásságát és tevékenységét kizárólag az egyház belső életének fejlesztésére s az ebben való tevékenykedésre irányítottuk. A mi célunk nem a politizálás leend, hanem egyháztársadalmi életünk kiépítése. A hivatalos egyházi szervezet keretén belül, annak fenhatósága és reméljük erkölcsi s a hol kell anyagi támogatása mellett, összhangban az evangéliumi vallásos életelvvvel fogjuk ébreszteni, munkára serkenteni s abban megtartani a református közszellemet. Az egyházi és világi elem kölcsönös támogatásával, szeretetteljes egyetértésével fogjuk keresni azokat az alkalmakat a melyek minden igaz reformátusnak módot nyújtanak arra, hogy egyházunk érdekeit szolgálja; közreműködni abban, hogy megelevenedjék a vallásos élő-hit a hitbuzgóság, vallásunkhoz, egyházunkhoz s ezek intézményeihez való odaadó ragaszkodás.

A választmány elvben elhatározta, hogy a marosi egyházmegye, a marosvásárhelyi ref. kollegium és marosvásárhelyi egyházközség támogatása mellett Maros-Vásárhelyt fogja idei közgyűlést tartani, a marosvásárhelyi egyházközség teplotm-szentelése, marosvá-

sárhelyi évszázados kollegiumunk ujja-építésének alapkövetétele alkalmából s az azon való részvételre felkéri az erdélyrészi ref. tanáregyesületet, a nő-egyleteket, ifjúsági-egyleteket, szóval mindazon egyháztársadalmi intézményeinket, a melyeknek egyöntetű, buzgó munkássága, tanúsága leend anyaszentegyházunkhoz való buzgó ragaszkodásunknak s arra való készségünknek hogy az Úr Jézus Krisztus lelke által vezérelve építeni óhajtjuk Istennek országát.

Ugyancsak e választmányi ülés szervezte az egyházkerületi társadalmi munkásság intenzivebbé tételére szolgáló *ágitáló-irodat*, a melynek munkásságát a „Vasárnap” szerkesztősége fogja irányítani.

A tanácskozás rendjén sok közérdekű kérdés nyert még megvitatást s a végén, az előttünk álló feladatok megoldására való buzgó elhatározástól eltelten tértek meg munkakörükbe a választmány tagjai.

A vallásos asszony.

Irta: Szilassy Aladárné, a Lórántífy Zsuzsánna egylet elnöke.

Véleményem és meggyőződése, hogy a nő igazi hivatását csak abban az esetben töltheti be a maga magasztos értelmében, hogy a férfinak segítő-társa, kiegészítője legyen, gyermekeinek pedig minden körölmények között nevelője, lelki támasza és vezetője; ha ő maga erre az erőt és vezetést Istennél keresi, a kinél azt biztosan meg is fogja találni.

Mert hogyan felelhetne meg mindezen feladatoknak egy gyenge nő, honnan vegyen értelmet, erőt az élet különböző, gyakran igen bonyolult és nehéz viszonyai között, ha nem hisz abban az egyedüli s földöntúli erőben és hatalomban, — Istenben, — a kinek szeretete néha egyedüli támasza?

Szerintem tehát a nő értéke, akár értelem, akár érzelem dolgában, hite nagyságától függ. Attól, hogy a családban, az egyházban, társadalomban, vagy bárhol is érezteti befolyását, milyen mértékben tud, egyéni izlését, vágyait megtagadva, Isten rendelése szerint másokért, első sorban övéért élni és munkálkodni, fontosabbaknak ítelve hozzátartozói részére a lelki tulajdonokat a testi jólétnél.

A „Vasárnap” érdekében.

A „Vasárnap”, ez a mi kis lapunk, a Tied kedves Olvasónk! Minden célja az, hogy Téged megtartsan, erősítsen, biztasson Isten kegyelme által. A nemzeti sajtó-irodalom egy homokszeme, református egyháztársadalmi sajtó — mozgalmunk egyik törhetetlen harcosa s eszköz arra, hogy minden olvasója legyen jó magyar, jó vallásos, jó református keresztyénember.

Vedd oltalmadba, támogatásodba, *áldozz is érte, mint a hogy teszik ezt más felekezetiük is sajtó-étdekeikben.* Itt a nagy küzdelemnek ideje, szükség, hogy megértsük egymást; itt az alkalom, midőn több és nagyobb odaadással foglalkozhatsz egyházzad nagy kérdéseivel. Sokszor érezheted egy tanácsadó,

bizalmas barát hiányát. Lásd ilyen tanácsadó, bizalmas ez a mi „Vasárnap”-unk is, mely hétről-hétre felkeres házadban vallásos szükségleted kielégítésére egyházi buzgóságod élénkítésére; felkeres szorakoztatásodra s lelki építésedre s felkeres, hogy utmutatást adjon Neked is arra, hogy mikézt kezdj bármily kis körödben is egyházépítő, felekezeteddel együtt nemzetedet is mentő munkáid teljesítéséhez.

Gondold meg, miszerint azt, hogy a református véleményt, a református kívánságot, a református érdeket, a református akaratot hathatósabban terjesztessük, református hírlapok nélkül nem tehetjük. Azért jöjj, légy a „Vasárnap” erőssége minden téren; és jöjj légy támogatója a sötétség ellen vivendő harcokban! . . .

A Vasárnap előtízetési dija:

Egész évre 3 korona.

Félévre 2 korona 50 fillér.

Negyedévre 1 korona 30 fillér.

Gyűjtőknek 10 féléves előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk; egész éves előfizetőknek pedig 2 korona utánfizetés ellenében a Vasárnap múlt évfolyamát is megküldjük, míg a készlet tart.

A Vasárnap szerkesztősége és kiadóhivatala.

H i r e k.

Olvasd a bibliát.

Az Ige testté lett.

(János ev. I. 1. 18.)

János evangéliuma szerint fogunk egy ideig Jézus dicső személyével foglalkozni. Ez az evangélium több tekintetben különbözik a többiektől. Mikor az apostol öreg korában arra vállalkozott, hogy leírja mesterének földi életét, nemcsak kiegészíteni akarta a többi jelentéseket: az ő korában keletkezett hietlenséggel szemben bizonyítani akarta, hogy Jézus Isten Fia. És ezt bizonyította, nemcsak azokkal a vonásokkal, melyek a többi evangéliumokban is találhatóak, hanem azokkal az évekkel is, melyek mélyebb bepilantást engednek Jézus szellemi kinyilatkoztatásaiba. Az evangélium megírásának célját maga az evangélista összefoglalja a 20. rész 31. versében.

Oktató jegyzetek:

I. Az Ige testté lett. Senki nem láthatná az Istent; de az Úr maga módot talált arra, hogy megismerhessük és lássuk Az Istent kijelentette hatalmát, bölcsességét, szentségét az ő-szövetség szentírásaiban is; és még világosabban az új-szövetség írásaiban. Az Istennek eme beszéde, mely kinyilvánítja akaratát, egész lényét, megtestesült a Jézus Krisztusban Ő valóságban az Isten, a mint, valóságos ember is. A mint a napot a fényéről ismerjük meg, úgy Jézusban megismerjük az Istent; ő tőle jó; isteni az ő lényege. A teremő ige, mely létrehozta a világot, Isten Fia volt.

És ez az örökkévaló Ige megmutatja Isten szeretetét abban, hogy testté lett; felvette a mi gyarló testünket és vérünket, hogy azt megszentelne; hogy legyen ismét a világban egy bűn nélküli, Istennek tetsző ember, ki által az emberek újra Istenhez járulhassanak.

II. Mi közöttünk lakozott. Kit az egek egei be nem fogadhatnának, megalázta magát és eljött, hogy az emberek között lakozék. Meg is ütköztek e nagy alázatosságban; nem akarták elismerni azt, ki a Teremő képét viselte; testvérei, saját népe keresztfára vitte. A sötétséget jobban szerették, mint azt a világosságot, mely az ő beszédéből cselekedeteiből, életéből kisugárzott.

De a kik elfogadják, a kik hisznek benne, azok kimond-

hatatlan áldásokat vesznek tőle. Azok számára ő világosság; fényben megismerik ugyan saját bűnüket, de látják azt is, hogy az Isten irgalmas. Azokat Isten gyermekeivé teszi; megváltoztatja természetüket, hogy engedelmesek lehessenek Isten iránt; mindenkor Istenhez úgy szólhatnak, mint édes atyjukhoz és dicső örökséget remélhetnek. Azok sok kegyelmet tapasztalnak; nemcsak olyant, mely egyszer megbocsátja a mi vétkeinket, hanem olyant, a mely szüntelenül érezteti, hogy az Isten velünk van. Azoknak iazságot ad; az ő saját igazságával ruhazza fel őket; Szent Lelke által az ő ábrázatára változtatja őket dicsőségéből dicsőségbe (Kor. II. lev. 3. 18.) És ő benne van az ő életök; távol az Istentől az ember csak a halál fia; azért lakozott közöttünk, azért halt meg érettünk, azért győzte meg a halált is dicső feltámadásával, hogy örök életünk legyen. Mihozzánk is eljő, hogy szívünkben lakozzék; hogyan fogadjuk?

A brit tudományos társaságban bemutatott egyszer egy drágakövet, melyen szép kis kép volt látható, a mely azonban eltűnt, ha követ négy óráig sötétségben tartották; de ha csak tíz percig kitétték a nap sugarainak, ismét előtűnt. Jézus is az a világosság, mely a bűn homályában elveszett isteni képet és hasonlatosságot az emberben helyreállítja.

A „Vasárnap” 1-ső és 2-ik összevont számát veszik most olvasóink. Az év eleje, a közbejött nyomdai szünet, okozták a késedelmet, a melyért elnézést kérünk.

— **Püspök választási mozgalmak.** Néhai püspökünk, dr. Bartok György erdélyi ref. püspöki állásának betöltése folyó év február 18-ára összehívott egyházi kerületi-közgyűlésen fog megtörténni Kolozsvárt. A mint az eddigi előjelekből megítélhetjük a helyzetet, a választás egyhangú lesz s e nagyfontosságú állásra Kenessy Béla egyházkerületi főjegyzőt, theologiai igazgatót fogja elhívni az egyházkerület bizalma Istennek szentelelke illesse, egyetértő s egyházkerületünk magasabb érdekeit szem előtt tartó indulattal a kerület közgyűlésének tagjait, hogy úgy ezen diszes állásunk, mint majd az egyházkerületi főjegyzői tiszt betöltésénél a legszebb egyetértéssel szolgáljuk Anyaszentegyházunkat.

— **A „Kis Tükör” megszűnt.** Legrégibb egyháztársadalmi lapársunk a „Kis Tükör” január elsejével megszűnt. Derék szerkesztője, dr. Kecskeméthy István kolozsvári theologiai tanár atyánkfia sok évi, Istennek s embereknek tetsző munkásság után mondott le a lap fentartásáról, a mely rendkívüli sok anyagi és szellemi áleozatott igényelt tőle. Ez a példa intő lehet olvasóinknak arra, hogy fokozottabb erővel, buzgósággal s áldozatkészséggel támogassák a Vasárnapot.

— **Vallásos estélyek Nyárádmagyaróson.** A Bekecs alatt fekvő népes nyárádmagyarósi gyülekezetünkben új lendületnek indult a vallásos élet. A gyülekezet ifju lelkésze Dengel Géza advent három estéjén vallásos elmélkedéseket tartott hiveinek, hogy ezáltal is ápolja a vallásos érzést gyülekezete tagjai között s egyszerűmint előkészítse a karácsonyi ünnepekre őket. A három estén, melyek az iskola termében nagyszámu hallgatóság részvétele mellett tartattak meg, a lelkész beszélt Istenről, az emberről és végül az Úr Jézus Krisztusról. A gyülekezet pedig zsoltárokkal és dicséretekkel nyitotta meg és zárta be az estéket, közben pedig iskolás gyermekek szavalltak vallásos költeményeket. Ez esték, melyek eddig a gyülekezet előtt ismeretlenek voltak, olyjó hatást tettek a hívőkre, hogy örömmel várják a folytatását, a mit a lelkész meg is ígért és a következő estén vallásos

iratokat is fog szétosztani. Legyen Isten áldása munkájukon!

— **Méliusz s'irja** Zoltay Lajos, debreceni muzeumi ör elkészült a Méliusz Péter sirja keresését ismertető jelentéssel s azt megküldötte a város és egyház által alakított bizottság tagjainak. A jelentés nem elégszik meg a felasott sirok és talált régiségek leírásával hanem kimerítő történetét adja a Méliusz halála 300-ik évfordulójakor, 1873-ban idevonatkozólag megindult mozgalomnak s foglalkozik mindama történelmi nehézségű kérdésekkel, amelyeket Révész Imre Méliusz és társa sírhelyeit illetőleg a Figyelmeztető 1875 évi folyamában felvetett, de amelynek megfejtésére azóta mind máig senki sem gondolt. Zoltay jelentése, amelyhez több magyarázó rajz s térkép van mellékelve, e kérdésekre is megfelel.

— **A klerikálizmus munkája** A kath. szervezkedés munkája az országban mindenütt egyforma, jól átgondolt terv szerint folyik. Szervezetei állandóan ébren vannak s állandóan tudnak elért eredményeket felmutatni. Legutóbb a kassai kath. egyesületek tartották együttes üléseiket, a hol különösen két igen jelentős határozatot hoztak. Elsősorban kimondották, hogy a püspöki papnevelő intézetben a szociális tanszéknek már a folyó tanév második felében felállítják s megkezdik a papnövendékeknek keresztény-szocialista alapon való képzését. Óriási eredmény ez s nagy nyereség lesz belőle a klerikálizmusnak, ha majd papjai telve keresztény-szocialista eszmékkel mennek a nép közé. Elhatározták azt is, hogy a népszövetség tagjainak havonként megjelenő lapot adnak kezükbe. Szóval itt is a sajtóra helyezik a legfőbb súlyt s nevelik a klerikálizmus katonáit a nagy harcokra.

— **Székely kiscgazdák tanulmányi kirándulása.** A székelyföldi miniszteri kirendeltség a földművelésügyi miniszter engedélyével és támogatása mellett évenként tanulmányi kirándulást rendez Algyógyra, az ottani földmivesiskola gazdaságának megtekintése céljából. A folyó évi kirándulásokon Maros-Torda, Torda-Aranyos, Udvarhely, Csik, Háromszék és Kisküküllő vármegyéből összesen 340 székely kiscgazda, továbbá lelkészek és tanítók vettek részt a tavalyi 199 résztvevővel szemben.

— **Káromkodás.** Lelkész és katonatiszt beszélgettek egymással. Az utóbbi panaszkodott, hogy a katonatisztek nem lehetnek jó keresztények, e kettő egymással meg nem fér, mert azt a sok katonát káromkodás nélkül nem lehet fegyelmezni. Én pedig ismerem egy tisztet — mondá a lelkész — a ki nem káromkodott és a népek egy szavára engedelmeskedtek neki. „Igazán?” kérdé a tiszt, „ki volt az, mondja meg nekem, hadd tanuljak tőle“. Azon ember római százados volt Kapernaumban; az ő embereit rövid, szelid szavakkal kormányozta. Jöjj! mondá az egyiknek — és jött. Menj! mondá a másiknak — és az ment. Tedd ezt! a harmadiknak — és az megtevé. Ugy hiszem, hogy a mi a pogány római hadseregnél lehetséges volt, az csak inkább lehetséges a keresztényen katouák közt.

— **Köszönetnyilvánítás** Móga József presbiter s egyházmegyei képviselő és neje Jánosi Róza a vajai ref. egyháznak egy sötétpiros, plüss, himzett, aranyrojjtal szegélyezett templomi szószék takarót készítették karácsonyi ajándékkul 180 kor. értékben. Kedves kötelességet teljesíték, midőn ezért, itt nyilvánosan is,

kifejezem a magam és egyházam hálás köszönetét, Isten áldását kérve a nemeskeblű adakozókra. *Kócsi Dániel, ref. lelkész.*

— **Nyilvános köszönet.** Vass Albert áll néptanító ur és kedves felesége, Mándél Juliska okl. tanítónő urasszony, alig hogy szülőföldjükre, Gidófalvára költöztek, ref. egyházunkat a múlt évi karácsonykor kellemes meglepetésben részesítették, amennyiben 80 kor. értékben egy szép bordó selyembársony szószék és egy papiszék takarót ajándékoztak. Tehát még nem apadt ki az áldozni kész szívek jótékonyására buzgó forrása! Minden nemes tett maga magát dicséri minden szó nélkül is, ott bent a lélekben, Ugy ez is! Mihez jutalmul még fogadják a jókedvű adakozók: az Úrnak szeretetét, egy egyházközség elismerését, s azok nevében az én hálás köszönetemet. Gidófalva, 1908. január 7. *Jakab József, ref. lelkész.*

— **A vasárnapi Ujság** január 5-iki számában kezdte meg Rákosi Viktor „Kiarendált urak” című új regényének közlését, mely kitűnő tulajdonságaival bizonyára nagy tetszésre fog találni. Ugyane számban kezdődik Fogazzarónak, a világhírű olasz regényirónak „Kis emberek régi világa” című regénye. Irtak még e számba Mikszáth Kálmán elmés aperçuet, Bárony István vadászrajzot, Paszlavszky József természettudományi cikket a gyöngyvirágról. Lampérth Géza és Farkas Imre verset. A képek közt egész sor mutatja be a magyar telepes községeket, egy másik sorozat a Vatikánt. Egyéb közlemények: Juszko Béla művészi rajza a Berlinben próbára épített magas-vasut, Lord Kelvin és Janssen csillugász arcképet tárcáikk a hétről s a rendes heti rovatok; Irodalom és művészet, Közintézetek és egyesületek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. Vasárnapi Ujság előfizetési ára negyedévre négy korona. A Világkrónikával együtt négy K 80 fill. Megrendelhető a Vasárnapi Ujság kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a Képes-Néplap a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Ország-világ.

E hó 10 én a képviselőház ujólag megkezdi tanácskozásait. Anyag van bőven. Számos sürgős dolog vár elintézésre, ezek között néhány olyan, ami halasztást alig tűr. *A bíról és ügyési állások rendezése kérdésében előterjesztett javaslat* már január 1-ejére kellett volna, hogy elintéztessék, mert a törvény hatálya január elsején veszi kezdetét. *Az erdélyi urbéri birtokrendezés egész Erdély közönségét mélyen érinti s így* annak elintézése is sürgős feladatot képez. Ezekon kívül minden kormányzati ágban több kész dolog van, ami a parlamenti elintéztést várja. A végrehajtási novella, a csekk-törvény, uszora-törvény, perrendtartás, kuriai bíraskodás, a kongrua-ügy és autonómia dolga, mind bejelentett, sőt legnagyobb részben már régen a Ház előtt fekvő javaslat.

Azonkívül a parlamenti erőket és a kormány tagjait le fogja kötni a legközelebbi jövőben a *bank előkészítésének ügye* is, ami azt hisszük, erőteljes lépésekben fog előrehaladni. A *delegációk* tárgyalása is több hetet vesz igénybe. Lesz tehát bőven materiálé, amely a képviselőház és a kormányzati körök tanácskozásainak anyagát képezi. Eltekintve attól, hogy a márciusban, áprilisban előterjesztendő *álta-*

lános választói jog és azzal kapcsolatban a *házzabályrevízió* terve, Andrassy előterjesztése értelmében, a pártok között már előzetesen beható megvitatás tárgyát fogja képezni. Most szombaton a bankbizottság tagjainak megválasztását fogja a képviselőház meg ejteni, majd a további tárgyalások napirendje iránt hoz a Ház a kormány előterjesztése alapján határozatot.

— **Az általános választói jog.** Úgy a miniszterelnök, mint Kossuth Ferenc újvi beszédeikben egész határozottsággal kijelentették, hogy az általános választói jog reformjáról szóló törvényjavaslatok még a tél folyamán a képviselőházhoz benyújtatnak. Andrassy belügyminiszter ezt a terminust márciusra, legkésőbb áprilusra tette. Több nagyfontosságú és terjedelmű javaslatról van szó Természetes dolog, hogy ilyen nagy előkészületet és munkát igénylő javaslatoknál naptárilag alig volna megszabható a beterjesztés napja. A nevezett kormányférfiak részéről jelzett határidő elég pontos és egybevágó.

— **A történeti nevezetességű fák védelme.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter gondoskodni akar hazánk történeti nevezetességű fáinak megoltalmazásáról. Van még néhány öreg fa, a melyet századok mohalep. Igy a Normafa Budán, a zborai Rákóczi-hársak, béri Balogh Ádám fája, az akarattjai vén szilfa: mind nagy embereknek s nagy eseményeknek emlékét őrzik. Aztán újabb idők ültetéséből a milleniumi emlékfák, az Erzsébet-fák, továbbá Pusztaszeren a hét vezér hét fája, ezek mind megérdemlik, hogy a pusztulástól lehetőleg megoltalmazzák. A földmívelésügyi miniszter most felkérte az ország birtokosait, hogy a földjükön levő történelmi nevezetességű fákról tegyenek jelentést neki. Valószínű, hogy a fákra való gondviselésről az Országos Erdészeti Egyesület útján fog intézkedni a miniszter.

— **Az erdélyrészi birtokrendezés.** Az igazságügyminiszteriumban Imling Kondrád államtitkár elnöklésével szaktanácskozmány volt az 1836: Xli. törvény cikk némely intézkedésének módosítása tárgyában. Az értekezleten résztvettek az igazságügyminiszterium részéről Tóri Gusztáv államtitkár, Szaszy Béla miniszteri osztálytanácsos, Sebess Dénes dr. ítélőtáblai bíró, mint előadó, Bartha Richárd dr. törvényszéki bíró és Börcsök Andor albíró, a belügyminiszterium részéről Viczián István dr. miniszteri segédtitkár, a földmívelésügyi miniszterium részéről Sierbán János m. kir. jószágigazgató, Papp Ragány dr. miniszteri osztálytanácsos és Rohlitz Dezső dr. kir. erdőfelügyelő, a pénzügyminiszterium részéről Antalffy Antal és Kollár Dániel központi felmérési felügyelők, az O. M. G. E. részéről Makfalvay Géza, továbbá Gyárfás Ferencz Ávedik Simon és Zsiros Kálmán kuriai bírák, Perényi Zsigmond báró főispán és Baross János képviselő. A szaktanácskozmány behatóan foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az ország erdélyi részeiben hatályban levő birtokrendezési törvények, valamint e törvények módosítása tárgyában kelt s immár alkotmányos tárgyalás alatt levő törvényjavaslat rendelkezései mennyiben volnának kiterjesztendőek az ország Királyhágón inneni részeire is.

Miket olvassunk, honnan, miféle evangéliumi vallásos iratokat vásároljunk? Az adventi szent napokkal örömmizenetet küldünk kedves előfizetőinknek és általánosan, szeretett kedves hittestvéreinknek, akik bizonyára igen sokszor érezték hiányát az evangéliumi

és református szellemű hiterősítő olvasmányoknak. Ez év január 1-étől kezdve újonnan szervezett szerkesztőségi és kiadóhivatali irodánkban raktáron tartjuk a legjobb és legmegfelelőbb vallásos iratokat, füzeteket, traktátusokat, könyveket és bibliákat. A Londoni Vallásos Traktátus Társulat magyar nyelvű kiadványait, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság kiadásában megjelent összes műveket és a Koszoru-füzeteket, a Brit és Külföldi Biblia Társulat biblia kiadványait, az Urbán Reinhold eperjesi vallásos könyvkereskedő által hirdetett összes vallásos iratokat és műveket.

Szerkesztőségi és kiadóhivatali irodánk útján beszerezhető bármely kiadónál megjelent irodalmi mű; magyar, angol, francia és német könyvek, továbbá román és német vallásos iratok nagy választékban.

Protestáns árvaházi naptár, Evangéliumi fali naptár, vallásos fali mondások és álló képecskék, bibliai mondatos lapok, Levelező, születésnapj és ünnepi köszöntő lapok alkalmi bibliai mondásokkal és képekkel.

5 koronát meghaladó küldeményeket portómentesen szállítunk.

A „Vasárnap” szerkesztősége és kiadóhivatalja irodája útján beszerezhető könyvek és füzetek.

A teljes ár beküldése után, ha az legalább 5 korona, díjmentesen szállítunk. Kor. fill.

Bunyán J. Zarándok útja	—	—	3.—
A keresztyénség védelme. Irta: dr. Luthard.	—	—	—
Kötve előbb 2.40., most	—	—	1.20
Az Úr Siona, vagy a keresztyén egyház 1900 éves történelme 90 képpel. Irta: Farkas József theol. tanár, finom kötésben	—	—	2.—
Bibliai kézikönyv. Kalauz a Szentírás tanulmányozásához térképekkel. Irta dr. Angus József, előbb 7.60, most csak	—	—	4.—
Bibliai földrajz képekkel, a Szentföld térképeivel Irta: Farkas József theol. tanár, félvászonk. előbb 1.40, most 1.— füzve	—	—	—60
Égi manna. Az év minden napjára, vászonba kötve előbb 1.20, most	—	—	1.—
Frigyes katona. Füzve 20 fill., kötve	—	—	—60
„Gyermeklanta”. Vallásos énekek gyűjteménye. 60 ének négy hangra. Összeállította Farkas Sándor, kötve	—	—	—50
Hajnalpir, képekkel. Irta dr. Kiss Áron, finom vászonköt. 1/2 vászon 60 fill., füzve	—	—	—20
„Hit, remény, szeretet”. Protestáns imakönyv. Családi emléklapokkal IX. kiad. vász. k. börköt.	—	—	2.50
„Hozsanna. Énekeskönyv, 202 ének, négy hangra, összeállította Victor János. Vasárnapi iskolák, vallásos összejövetelek és házi áhitatok számára vászonkötésben 1.20, szebb vászonkötés címmel 1.50, diszkötésben	—	—	2.50
Jézus élete. Irta Conder Eustace. A Szentföld térképével vászonköt. 1.— füzve	—	—	—50
Jones Mária a walesi leány. Történet, kötve	—	—	1.20
Krisztus és az Irás. Irta dr. Saphir A. vászonkötésbe 80 fill., füzve	—	—	—20
Krisztus személyisége azaz: Emberiségének tökéletes volta, istensége kezességéül tekintve. Irta Schaff Fülöp, köt. 80 fill. füzve	—	—	—40
Kristof vén kintornája 3 képpel kötve	—	—	—60
csinos borítékban füzve	—	—	—30

Napfelkölte, képekkel. Irta dr. Kiss Áron, fin. kötésben 1.—, 1/2 vászonköt. 60 fill. füzv.	— .20
A legjobb jó. Drummond Henrik, kötve	1 20
Melyik volt előbb: a tyuk vagy a tojás? Horner J. — — — —	1. 0
Fölvívás a meg nem tért emberekhez, kötve	— .50
A magyarorsz. prot. hitbajnokok élete. Kötve	— .60
Angyalka karácsonya. Képekkel finom kötésben	— .50
Luther Márton élete. Diszkiadás 14 képpel	— .30
Kálvin János élete. Irta Losoncy László tanár	— .20
Melanchton Fülöp élete	— .08
Knox János élete — — — —	— .08
Zwingli élete — — — —	— .10
Jessika legelső imája — — — —	— .12
„Két örömnep”. Elbeszélés — — — —	— .15
A világmiszió. Az evangéliumi külmiszió rövid ismertetése. Képekkel — — — —	— .12
A ki Istenben bizik, meg nem szégyenül — — — —	— .2
Az anyátlan család. (Szász Károly) — — — —	— .10
Tengeren megmentve. Képekkel — — — —	— .20
Egy apostol az újabb korban. (Györy Vilm.)	— .10
Három nap egy ifju életéből — — — —	— .10
Thirza, egy zsidó leány megtérése — — — —	— .10
Miképen lehet az idvességre eljutni? — — — —	— .10
A bűnös barátja — — — —	— .10
Jámbor Frigyes. Egy vegyes házasság történet.	— .09
Az örök élet utja — — — —	— .20
Világosság utja, Napi táplálék keresztyén ifjak számára csinos borítékban kötve (új javított kiadás)	— .20
Jézus szavai az elfáradthoz. Elmélkedések a hó minden egyes napjára, XI. kiad. köt.	— .20
Az ember szive 10 képpel — — — —	— .30
Anya gyermekei között — — — —	— .60

Traktatusok.

Térj vissza Istenhez! — — — —	— .02
Mit tesz hinni a Krisztusban — — — —	— .02
Mindnyájan — — — —	— .02
A biblia és a bűnös — — — —	— .02
A hét kenyeres kosár — — — —	— .02
Nem akarta hinni — — — —	— .02
Egy perc sem jut imádkozásra — — — —	— .02
Az iszákosság következményei — — — —	— .02
Keresztyén vagy-e te? — — — —	— .02
Jones Mária, a katona leánya — — — —	— .03
Az utolsó nap — — — —	— .03
Az Uri ima magyarázata — — — —	— .03
Az ifju hazamenetele — — — —	— .03
Pünkösdi virágok — — — —	— .03
Hazafelé! — — — —	— .03
Nem haltok meg halálnak halálával — — — —	— .03
Fauler János megtérése — — — —	— .03
A pásztórrá lett királyfi — — — —	— .03
A könnyelmű bűnös leány — — — —	— .03
Egy öreg ember élettörténetéből — — — —	— .03
Az iskolamesternő — — — —	— .03
Krisztus az údvre vezető út — — — —	— .04
Vigyázzatok! — — — —	— .04
József mint az ifjak példányképe — — — —	— .04
Egy hamburgi lelkész naplójából — — — —	— .04
Kész légy ember a halálra — — — —	— .04
Jöjj Jézushoz — — — —	— .04
Szent Péter és az egyház — — — —	— .04
Az ügyvédjelölt és az orvos — — — —	— .04
Jó tanácsok a szolgák számára — — — —	— .04

Párbeszéd az ujjászületésről — — — —	— .04
Hogyan áldott meg Isten egy bádogost — — — —	— .04
Vasárnapi szünet, családi életkép — — — —	— .04
Három beszélgetés a városligetben — — — —	— .04
Az öreg doktor — — — —	— .04
A fekete szirt — — — —	— .04
Hátha mégis igaz a mit a biblia mond — — — —	— .04
Képek a pogányvilágból — — — —	— .04
A lázongó Adám megtérése — — — —	— .04
Krisztus és a két gonosztevő a kereszten — — — —	— .05
A napoknak királya — — — —	— .05
Zsidó vagyok-e én? — — — —	— .05
Kérelem a zsidó olvasókhöz — — — —	— .06
A zsidó kérdés — — — —	— .06

Naptárak, füzetek.

Bibliák, Újtestamentomok és más kiadónál megjelent könyvek az eredeti árban beszereztetnek. Továbbá kaphatók nálunk: angol és német könyvek, cseh, tót, szerb, horvát és román vallásos iratok nagy választékban külön árjegyzékek szerint.

Agrár takarékpénztár r. t. Varos-Vásárhelyt.

Teljesen befizetett alaptőke egy és fél millió korona.

Flókiintézetek és kirendeltségek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nváradszereda, Parajd, Sz.-Udvarhely, Sepsiszentgyörgy és Székely-Keresztur.

Jelzálogkölcsonket nyújt földbirtokra és bérházakra legjutányosabb feltételek mellett, ugyszinté **törlesztéses kölcsönket 500 koronától** kezdődőleg a törlesztést és kamatot magában foglaló fél évi részletfizetések ellenében **4 1/2 o/c ápkamattal**.

Leszámtól 6 hónapi lejáratig terjedő váltókat, utalványokat és adósleveleket.

Elfogad betéteket könyvecskére, folyó, vagy cheque számlára és azokat rendszerint **felmondás nélkül fizeti vissza**.

Bank és pénzváltó osztályunk üzletköre:

Értékpapir, idegenpénzek vétele és eladása.

Tőzsdei megbízások.

Sorsjegyek eladása letétjegyre és egyenlő havi **részletfizetésre**. Az első részletfizetése után a sorsjegyekre eső nyeresemény már a vevőt illeti.

Kölcsönök nyújtása értékpapirokra.

Osztalysorsjegyek főelarusítási helye. Szelvény-beváltás.

Letétek. Elfogadunk értékpapirokat, okmányokat megőrzésre.

Költségmentesen megvizsgáljuk mindennemű sorolás alá eső értékpapirok huzását.

Kivándorlóktól érkező pénzek, utalványok, csekkek legolcsóbb beváltási helye.

Képviseli a legrégibb és legnagyobb biztosító intézetet a „Trieszti Általános Biztosító Társaság” (Assicurazione Generali) és eszközöl tűz-, üveg- és jégkárt, valamint betörés elleni, végre élet és balesetelleni biztosításokat a legolcsóbb díjak mellett.